

GRAD LABIN

REGISTRIRANE URBANE CJELINE:

RRI-0038-1962.

LABIN - STARI GRAD

Povijesna jezgra grada Labina bila je u četvrti Gorica, oko župne crkve. Širenjem grada nastala je četvrt Dolica, opasana zidinama u 16.st., a 1578. izgrađena su gradska vrata sv. Flora. Izvan zidina razvio se gradski trg s ložom. U zgusnutom gradskom tkivu, sa sačuvanim srednjovjekovnim rasterom ulica, sačuvan je niz gradskih renesansnih palača (pretorska palača i fontik, Palača Scampicchio) i baroknih palača (Palača Battiala-Lazzarini, Palača Franković-Vlačić, Palača Manzin, Palača Negri), gradsko kazalište iz 19.st., te niz srednjovjekovnih, renesansnih i baroknih crkava (sv. Just, sv. Kuzma i Damjan, sv. Stjepan, crkva Uznesenja Marijina, crkva Rođenja Marijina, crkva Blažene Djevice Marije od Karmela).

REGISTRIRANE SAKRALNE GRAĐEVINE:

Z-355 (56)

LABIN

CRKVA SV. MARIJE MAGDALENE

Kapela sv. Marije Magdalene je mala gotička građevina gotovo kvadratnog tlocrta, presvođena dvotravejnim šiljatim svodom. Na pročelju, iznad šiljatim lukom zaključenog portala, nalazi se rozeta perforirana u kvadratnoj kamenoj ploči. Pročelje je zaključeno zvonikom na preslicu s «gibelinskim vršcima». Lopica je prigradena u 17. st. U unutrašnjosti su sačuvani ostaci dva sloja fresaka iz 14.st. i kasnog 15. st. Od 15.st. kapela je pod patronatom obitelji Scampicchio.

Z-352 (76)

LABIN

KAPELA SV. NIKOLE (SV. MIKULE) NA KATURAMA

Crkva sv. Nikole izgrađena u 11. stoljeću je romanička jednobrodna kapela izduženog pravokutnog tlocrta s upisanom polukružnom apsidom. Presvođena je bačvastim svodom s pojasnicama oslonjenim na lezene. Lezene su međusobno povezane lukovima tako da su između njih formirane plitke niše. Građena je od pravilnih izduženih kamenih klesanaca i pokrivena kamenim škriljama.

Z-354 (78)

LABIN

CRKVA SV. KUZME I DAMJANA

Kapela sv. Kuzme i Damjana ispod starog grada Labina, nekada grobna kapela obitelji Depangher, malena je građevina pravokutnog tlocrta s istaknutom pravokutnom apsidom, građena pravilnim kamenim klesancima, presvođena dvotravejnim križnim svodom oslonjenim na konzole i bačvastim svodom u apsidi. Na pročelju je gotički profilirani portal zaključen šiljatim lukom, i zvonik na preslicu s «gibelinskim vrščma». U unutrašnjosti su sačuvane freske s početka 15.st. i glagoljski grafiti iz 16. i 17. st.

Z-579 (239)

LABIN

ŽUPNA CRKVA ROĐENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE

Župna crkva Rođenja Blažene Djevice Marije u Labinu trobrodna je kasno renesansna građevina, s izduženim pravokutnim svetištem presvođenim bačvastim svodom. Izvorno gotička crkva iz 14.st. temeljito je pregrađena i proširena 1582. god. u vrijeme pulskog biskupa Mattea Barbabianca. Kasno renesansno kameno pročelje rastvoreno je gotičkom rozetom. Ispod rozete uzidan je 1604. kameni reljef lava Sv. Marka, a desno od portala barokno kameno poprsje senatora Antonia Bollanija.

Z-870 (240)

RABAC

KAPELA SV. ANDRIJE

Crkva sv. Andrije jednobrodna je građevina pravokutnog tlocrta s ravnim začeljem, sagrađena u 15. stoljeću. Ulazna vrata na glavnom pročelju zaključena su šiljatim lukom, dok se na južnom zidu nalaze još jedna zazidana vrata s polukružnim lukom. Uglovi su ojačani masivnijim kamenovima, od kojih se na jednom iščitava klesarski znak AR, te na kamenu iznad njega grb s križem. Kapela ima ravni ožbukani strop. Dva antička kamena fragmenta s natpisom uzidana su u sjeverni i pročelni zid.

R (Z-356)

LABIN

KAPELA SV. STJEPANA

Između župne crkve Rođenja Blažene Djevice Marije i palače Battiala Lazzarini smjestila se crkva Svetog Stjepana sagrađena u 17. stoljeću. To je mala barokna crkva, vjerojatno izgrađena na mjestu starije romaničke crkve također posvećene Svetom Stjepanu. Odlikuje se lijepim i skladnim baroknim pročeljem. Unutar crkve nalaze se grobovi poznatijih labinskih ličnosti. Za vrijeme crkvenih i državnih blagdana crkva je kićena lovorovim vijencima. Crkva je preuređena 1991. godine te se danas najčešće koristi kao galerijski prostor.

R (RRI-38)

LABIN

KAPELA SV. JUSTA

Sveti Just je zaštitnik Grada Labina. Ostaci crkve Sv. Justa nalaze se na mjestu zvonika. Crkva je vjerojatno izgrađena krajem 6. st., za vrijeme seobe naroda, u 7. st. je porušena i spaljena, te je obnovljena u 10. st. Na ostacima crkve 1623. izgrađen je zvonik.

**R (RRI-38)
LABIN**

KAPELA SV. MARIJE OD KARMELA

U današnjoj ulici Giussepine Martinuzzi nalazi se crkva Svete Marije od Karmela izgrađena 1615. godine. Crkva je prvi put obnovljena 1867. godine u klasicističkom stilu i tada dobiva pročelje u svom današnjem obliku. Kasnije je opet obnavljana osamdesetih godina 20. stoljeća, a nekoliko godina kasnije preuređena je u likovnu galeriju Alvona. U unutrašnjosti crkve još se nalazi drveni oltar, na kojem je pala talijanskog slikara Giovannija Cornera.

**R (Z-3665)
KRANJCI**

CRKVA SVETOG FLORA

Romanička crkva sv. Flora jednobrodna je građevina pravokutnog tlocrta s upisanom polukružnom apsidom. U bočnom zidu ugrađena je kamena tranzena (spolija). Na mjestu oltarne pregrade postavljene su dvije kamene ploče, dijelovi sarkofaga ukrašeni geometrijskim motivima. Spolije (tranzena, baza oltara i kamene ploče) potječu od ranije crkve ili su donesene s nekog drugog nalazišta, a mogu se datirati u 7.st.

REGISTRIRANE CIVILNE GRAĐEVINE:

**Z-356 (5)
LABIN**

**PALAČA BATTIALA-LAZZARINI
(DANAS NARODNI MUZEJ LABIN)**

Palača patricijske obitelji Battiala-Lazzarini iz prve polovice 18.st. nalazi se na trgu iznad župne crkve. Palača obuhvaća cijeli građevni blok, uključujući i kapelu Sv. Stjepana. To je trokatnica, s ulaznim atrijem iz kojeg se stubištem uspinje na prvi kat (piano nobile) i pristupa u veliku dvoranu. S obje strane velike dvorane nalaze se po dvije sobe, a isti se raspored ponavlja i na drugom katu. Prostornom koncepcijom i oblikovanjem pročelja slijedi venecijansku arhitektonsku tradiciju.

Z-353 (57)
LABIN
GRADSKA LOŽA

Labinska gradska loža smještena je na predjelu Črč, današnjem glavnom gradskom trgu, izvan zidina. Izgrađena je oko 1550. godine, a obnovljena 1662. To je pravokutna otvorena prizemna građevina, okružena parapetnim zidom koji nosi vitke stupove, pokrivena krovom na četiri vode, popločana kamenim pločama. U njoj je danas smješten dio lapidarija s povijesnim grbovima grada Labina i aristokratskih labinskih obitelji.

Z-357 (58)
LABIN

GRADSKA VRATA SV. FLORA

Gradska vrata sv. Flora izgrađena su 1587. u sklopu venecijanskih zidina. Oblikovana su kao dugi nadsvođeni prolaz s dva vanjska otvora i jedan unutarnji. Vanjski monumentalni ulaz u oblicima visoke renesanse, ukviren je bunjatom i zaključen atikom s uklesanim natpisom i godinom gradnje te reljefom s lavom sv. Marka. Iznad prolaza nalaze se još dva kata.

Z-577 (236)
LABIN

PALAČA SCAMPICCHIO

Palača plemićke obitelji Scampicchio na trgu pored župne crkve izgrađena je 1570. u oblicima visoke renesanse, a čini je sklop građevina iz više razdoblja. Trokatna palača ima zatvoreno unutrašnje dvorište kojim je stambeni dio palače povezan sa srednjovjekovnom kulom, a posebnim prolazom iznad ulice povezana je s župnom crkvom. Na monumentalnom kamenom portalu na sjevernom pročelju nalazi se grb obitelji i uklesana godina gradnje. Na pročelju je ugrađen veliki kameni grb obitelji Scampicchio.

Z-576 (256)

LABIN

PALAČA FRANKOVIĆ-VLAČIĆ

Palača Franković – Vlačić u Labinu je barokna građevina iz 17.st., nastala na sjevernom gradskom bedemu. U sklopu palače sačuvana je pravokutna kula. Troetažna palača ima otvoreni atrij u prizemlju (danas lapidarij) i dvorište nad bedemom. Palača je smještena u uglu, na zavoju ulice, stoga je velika pažnja posvećena artikulaciji pročelja. Arhitektonskom koncepcijom i raščlambom pročelja slijedi venecijansku arhitektonsku tradiciju gradskih palača.

Z-578 (266)

LABIN

**RODNA KUĆA GIUSEPPINE
MARTINUZZI**

Rodna kuća Giuseppine Martinuzzi iz 19.st. nalazi se u dijelu grada izvan gradskih zidina. Obuhvaća dvokatni stambeni blok L tlocrta s unutrašnjim dvorištem i otvorenom terasom prema Podlabinu. Dok ulično pročelje nema posebnih stilskih obilježja, dvorišno pročelje sadrži neke elemente secijske arhitekture (oblik portala u prizemlju, štuko dekoracije). Na prvom katu dvorišnog pročelja ugrađen je kameni reljef s lavom Sv. Marka.

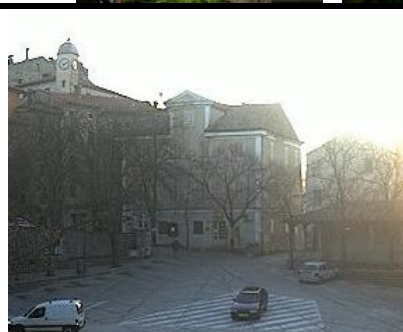

R (RRI-422)

LABIN

**NAŠA KUĆA
(CASA NOSTRA)**

Sagrađena je u prvoj polovici 18. st. (vlasnici su bili obitelj Callioni) na mjestu nekadašnje mletačke kule, a u njoj se nalazilo «Caffe vecchio». U ovoj zgradi je donesena odluka o proglašenju Labinske republike.

R (RRI-38)

LABIN

GRADSKA PALAČA PODESTATA

Unutar labinske starogradske jezgre, odmah nakon glavnih gradskih vrata Svetog Flora smjestio se mali srednjovjekovni trg, Stari trg, na kojem se sijeku sve uličice starog grada. Do 1438.godine tu su se nalazila glavna gradska vrata, a od 1589.godine to postaju vrata Sv. Flora. Na Starom trgu pažnju privlači velika zgrade žute fasade, poznata pod

nazivom Podestatova palača. Podestat (tal. podestà) je naziv koji se daje određenim visokim službenicima u mnogim talijanskim gradovima od kasnog srednjeg vijeka, a uglavnom predstavlja glavnog magistrata grada ili lokalnog administratora, predstavnika vlasti, odnosno gradonačelnika.

Labinska Podestatova palača sagrađena je 1555. godine. Palača je građena u renesansnom stilu, a jedini preostali renesansni element je trifora na istočnoj fasadi zgrade. Na pročelju koje gleda na Stari trg smjestio se mletački lav s ljudskom glavom, kao simbol moći Venecije. Podestatova palača je bila sjedište podestata za Labin i Plomin, tu je bila smještena gradska uprava i sud, a u prizemlju je bio zatvor. Gradska uprava i vijeće bili su smješteni u ovoj zgradi sve do izgradnje zgrade Municipija na glavnom gradskom trgu 1900. godine, a i dan danas tu je sjedište Općinskog suda.

Nakon pada Akvileje, da bi se izbjegao vojni sukob za koji su bili svjesni da neće biti uspješan, Labin se predao Veneciji 03. srpnja 1420. godine. Iako je Labin već tada potpao pod vlast Venecije, do 1464. godine Labin je sam birao svog gradonačelnika (podestata), a kasnije ga bira Venecija (prvi podestat 1420. godine bio je Caterino Barbo). Tek za vrijeme Austrije Labinjani postaju gradonačelnici Labina, a prvi je bio Giovanni Battista Negri. Podestat je upravljao gradom 32 mjeseca, a pomagali su mu dva suca, rizničar (camerario) i vrhovni župan (meriga maggiore) koji su birani na šest mjeseci, te Malo vijeće sastavljeno od 24 vijećnika koji su se birali iz uvijek istih plemenitaških obitelji.

R (RRI-38)

LABIN

GRADSKO KAZALIŠTE

Malo kazalište ili Teatrino izgrađeno je na mjestu starog fontika, odnosno skladišta za žito. Fontik ili skladište za žito izgrađen je 1539. godine, a služio je za čuvanje žita «za svaki slučaj» kako bi se mogli podmiriti eventualni manjkovi ako bi se dogodila nerodna godina, suša ili rat. U slučaju potrebe seljaci su mogli posuditi žito u fontiku, a slijedeće godine imali su obvezu vratiti istu tu količinu žita u fontik.

Godine 1844. počinje preuređenje nekadašnjeg skladišta žita i brašna u kazališnu dvoranu. Preuređenja Teatrino 1844. godine pomaže labinska Općina, ali i članovi kazališne družine na čelu koje je Tomaso Luciani. Prva kazališna družina u Labinu osnovana je 1840. godine, ali može se reći da su temelji kazališta postavljeni i ranije, početkom 19. stoljeća, kada je nekolicina

labinske mladeži započela s održavanjem predstava koje su s vremenom dobivale sve veći broj gledatelja. Svečano otvorenje novog kazališta imenovanog kazalište Borzatti de Loewenstern i izgrađenog u klasicističkom stilu (pročelje kazališta imitira pročelje grčkog hrama), održano je 26. prosinca 1844. godine.

Neko vrijeme kazalište je preuređeno u vojarnu namijenjenu za boravak vojnika, zatim u sportsku dvoranu te su navodno postojali planovi da se u njemu napravi javno kupalište, a za vrijeme rata služilo je kao skladište. U Malom kazalištu su se odigravale prve predstave nijemog filma u Labinu, sve do otvorenja novog modernog kina 1938. godine na današnjem usponu Alda Negrija. Nakon otvorenja kina stanovnici Labina kazališnu dvoranu prozivaju Malo kazalište ili Teatrino. Nakon II. svjetskog rata, 1958. godine Malo kazalište se obnavlja te od tada djeluje u sklopu Talijanske unije. Kazalište postaje mjesto mnogobrojnih kulturnih događanja. U Malom kazalištu posebno je zanimljiv njegov strop kojeg je 1893. godine dekorirao pulski umjetnik Giovanni Demori, a krajem 70 – ih godina 20. stoljeća restaurirao ga je labinski akademski slikar Eugen Kokot.

Z-2719

**LABIN
IZVOZNI TORANJ (“ŠOHT”) S
“TOPLOM VEZOM” I PODZEMNE
JAMSKE PROSTORIJE BIVŠEG IU
“RAŠA”**

Rudarsko-industrijski kompleks Pijacal smješten je u dijelu sjevernoga podnožja brežuljka na kojem je labinski Stari grad. Izgradnja kompleksa započela je u razdoblju od 1938.-1942. godine. Rudarsko- industrijski kompleks čine šoht s toplom vezom i podzemne jamske prostorije, arhitektonski sklop upravne zgrade sa centralnom garderobom rudara i kupaonom, lamparnom, kemijskim laboratorijem, elektroradionom, prostorom strojne obrade i skladištem, te ambulantom i mrtvačnicom, zatim glavni i pomoćni izvozni stroj, stara i nova trafostanica, kompresorska stanica, zgrada hladnjaka, skladište pijeska i tehničkih plinova, bravarija, stolarska radiona te nešto sjevernije i termocentrala.

RRI-439

LABIN

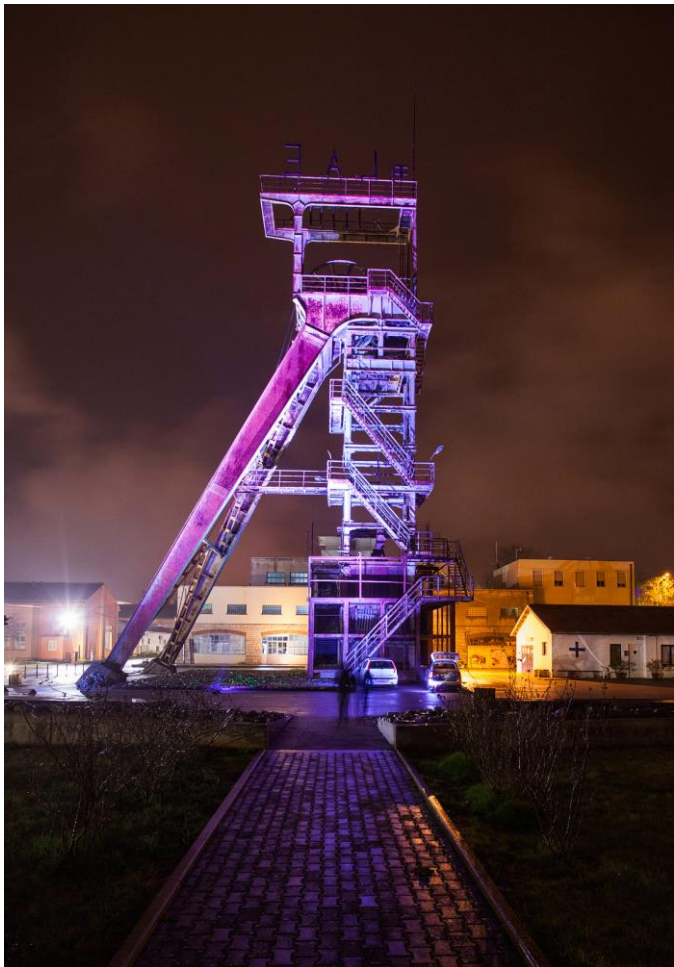
Izvozni rudarski toranj (Šoht) s toplom vezom, bivšeg istarskog ugljenokopa "Raša" u

Podlabinu izgrađen je u razdoblju od 1935-38. godine. Od nekadašnjeg okna Podlabin sačuvani su izvozni toranj s toplom vezom i podzemne jamske prostorije na nivou hodnika Krapan, te osnovna obilježja izvornih struktura jame i ulaza u okno. Izvozni toranj je metalna konstrukcija, visine 25 m, veličine 15x10 m, s velikim kolotutom na vrhu.

Napomena: U zoni Pijacala na snazi su dva rješenja o registraciji kulturnih dobara. Rješenje Z-2719 je iz 2006. godine i odnosi se na zonu Pijacala čiji granice su označene na grafici dok se rješenje RRI-439 iz 1999. godine kojim je stavljeno van snage rješenje iz 1993. godine odnosi na izvozni toranj sa toplom vezom.

R (RRI-38) LABIN GRADSKI TRG

Za labinski starogradski trg kažu da spada među najljepše u Istri. Kao i svaki trg bio je kroz sve ove godine centar mnogih važnih događanja. Tako ga je 1916. godine posjetio austrijski prijestolonasljednik Karl Habsburški, tu je pročitan proglas o pripojenju Istre Italiji, a slavilo se i oslobođenje Istre od Italije i kraj rata. Zanimljivo je da je trg relativno «mlad» u odnosu na starogradsku jezgru. Naime, skoro sve zgrade oko trga sagrađene su u posljednjih 150 godina, a prije su tu bile samo gradska loža te crkvice Sv. Sergija i Sv. Marinele s pripadajućim grobljima.

Trg je često mijenjao svoje ime, zvao se Piazza Borgo, sredinom 20 – ih godina 20. stoljeća postaje Piazza Vittorio Emanuele III te konačno trg Josipa Broza Tita. Po znamenitom povjesničaru Labina Hermanu Stembergeru najzanimljiviji je prvi naziv trga Črč, kako se trg odavna naziva. Stemberger kaže da se već u labinskom gradskom statutu iz 1341. godine spominje izraz «Cercing breg» koji je keltsko – galskog podrijetla, a označava nešto što pripada crkvi, odnosno vjerojatno bi značilo brijeg pokraj ili iznad crkve. Tek poslije 1600. godine podignute su prve kuće na trgu, zgrada Lorenza Diminich i ona Zorzi Manzonija pored bivšeg hotela «Učka». Nakon što su ukinuta groblja pokraj crkvice Sv. Sergija i Sv. Marinele i otvoreno novo groblje, počinju se graditi i ostale kuće uz trg.

Zgrade uz šetalište San Marco izgrađene su u prvoj polovici 18. st., a najzanimljivija među njima je tzv. «Naša kuća» (vlasnici su bili obitelj Callioni) koja je podignuta na mjestu nekadašnje mletačke kule, a u njoj se nalazilo «Caffe vecchio». Kuće uz uspon Alda Negrija (za vrijeme Italije zvao se Salita Mussolini) koji se penje do trga počele su se graditi nakon 1800. godine.

Labinski Crč najveće promjene doživljava 13. listopada 1900. godine kada Austrija službeno otvara veliku općinsku zgradu, Municipij. Kamen temeljac je postavljen 1896. godine, a gradnja je trajala četiri godine. Sagrađena je na mjestu nekadašnjih groblja pored crkvice Sv. Sergija i Sv. Marinele pa su navodno prilikom kopanja temelja za novu zgradu, iskopane i ljudske kosti. U zgradi se ispočetka osim općinske vlasti i administracije nalazila i škola, vrtić, porezna služba, komunalni inspektor i trgovina. Nekada je na fasadi bio najprije austrijski pa talijanski grb. Na trgu su također popularne zgrade bile «Velo kafe» koje se u početku zvalo «Casino» i bila je kat niža, a tu je zalazila labinska gospoda i «Molo kafe», odnosno «Caffe popolare» za običan puk. Daljnje veće promjene trga zbivaju se 60 – ih godina 20. stoljeća kada se zbog rudarenja urušila čitava četvrt Sv. Katarine. Obnovljena je tridesetak godina kasnije.

REGISTRIRANI ARHEOLOŠKI LOKALITETI - KOPNENI

PRAPOVIJESNA NALAZIŠTA I LOKACIJE:

R	LABIN - GRADINA	
---	-----------------	--

ANTIČKA NALAZIŠTA I LOKACIJE:

R	LABIN - RIMSKI MUNICIPIJ ALBONA	
---	---------------------------------	--

R	SV. ANDRIJA - RIMSKA VILLA RUSTICA	
---	------------------------------------	--

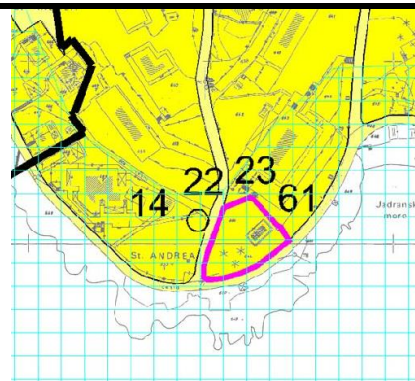
SREDNJOVJEKOVNA NALAZIŠTA I LOKACIJE:

R (Z-352)	KATURE - SV. MIKULA	
-----------	---------------------	--

R (RRI-38)	ŠIRA STAROGRADSKA JEZGRA S KAPELAMA: SV. KUZMA I DAMJAN I SV. MARIJA MAGDALENA	
------------	--	--

R	RABAC - KAPELA SV. ANDRIJE	
---	----------------------------	--

R	RABAC - FORTIFIKACIJA - RT SV. ANDRIJE	
---	--	--

REGISTRIRANI ARHEOLOŠKI LOKALITETI - PODMORSKI

REG. BROJ	MJESTO	OPIS	
RRI-112	RABAC	<p>HIDROARHEOLOŠKA ZONA S PRIPADAJUĆIM DIJELOM KOPNA (RIMSKI ARHEOLOŠKI NALAZI)</p> <p>Na području od rta Prklog kod Rapca do Riječke luke nalaze se dvije hidroarheološke zone spomeničkog značaja: 1. Zona prilaznih voda uvali i pristaništu Rabac, od rta sv. Jurja do rta sv. Andrije. Na tom području konstantirani su rimski arheološki nalazi rastresitog karaktera. 2. Zona prilaznih voda Plominskoj luci s Plominskim kanalom. Na tom području nalaze se ostaci rimske luke Flanone s pristaništem koje se proteže pod morem. Područje od rta Prklog od Riječke luke nije sustavno istraženo.</p>	

